

Относно връзката между мисията, целта и задачите на Русенския университет „Ангел Кънчев“ и провежданото обучение

Христо Белоев, Борислав Ангелов, Велизара Пенчева

On the relationship between the mission, goal and objectives of “Angel Kanchev” University of Ruse and the education conducted: In 2011 The National Evaluation and Accreditation Agency updated the existing system of criteria for institutional accreditation of higher schools and introduced the measuring index „Presence in the school documentation of clear-cut connection with the mission, goals and objectives of the higher school in a way that corresponds to the specifics of the respective type of training.” In the present research paper the amendment and updating of the mission, goal and objectives of “Angel Kanchev” University of Ruse have been analyzed and the relationship between the study documentation and the above-mentioned programme documents of the University has been clarified

Key words: mission, goal and objectives of the higher school, qualification characteristics, curriculum, syllabi

ВЪВЕДЕНИЕ

През 2011 г., във връзка със започващия нов цикъл на акредитационни процедури, Националната агенция по оценяване и акредитация обнови съществено критериалната система за институционална акредитация на висшите училища у нас [2]. Към съществуващите три сфери се добави нова, четвърта сфера, отчитаща конкурентната способност и адаптивността на висшите училища. Освен това, за да се отчете спецификата на отделните висши училища, сферата „Изследователска дейност на висшето училище“ се декомпозира на две нови сфери - 2А „Научноизследователска дейност на висшето училище“ и 2Б „Научноизследователска, художественотворческа, изпълнителска и спортна дейност на висшето училище“. На основните сфери от дейността на висшите училища се даде различно относително тегло, което варира от 15 до 30 единици в скалата от 100 единици. Отделните критерии също следват тази логика и имат собствено относително тегло, което се изменя в точно определени граници. Институционалната оценка на съответното висше училище се получава като сумата от оценките по различните критерии се раздели на 10. Чрез въведените промени в критериалната система за институционална акредитация на висшите училища по същество се запази и увеличи ролята на експертната оценка, като едновременно с това се намали съществено ролята на субективния елемент при формирането на оценката.

Новата критериална система за институционална акредитация на Националната агенция по оценяване и акредитация безспорно е важна стъпка в обективизирането на процеса в рамките на системата за висше образование у нас, но тя постави висшите училища в ситуация да бъдат в оценявани в някои сфери от своята дейност чрез критерии, които не са били предварително оповестени. Такъв е случаят, например, с измерителя 1.1.2.1. „Наличност в учебната документация за обучение на ясна връзка с мисия, цели и задачи на висшето училище по начин, който отговаря на особеностите на съответното обучение“ на критерия 1.1. „Висшето училище провежда обучение в съответствие със своята образователна мисия, цели и задачи“ от сфера 1. „Образователна дейност на висшето училище“.

В настоящото изследване е анализирано изменението и актуализирането на мисията, целта и задачите на Русенския университет „Ангел Кънчев“ и е изяснена връзката между учебна документация и оповестените програмни документи.

Мисия, цел и задачи на Русенския университет „Ангел Кънчев“

Русенският университет “Ангел Кънчев” е държавно висше училище и неговото създаване, преименуване и преобразуване е извършвано от държавните и

вътрешните университетски колективни органи за управление в съответствие с изискванията на действащата към съответния момент законова база. По отношение на провежданата от университета образователна политика периодът от 1945 до 2013 г. може да се раздели условно на две части - от създаването на университета през 1945 г. до началото на демократичните промени у нас през 1989 г. и от 1989 г. до момента.

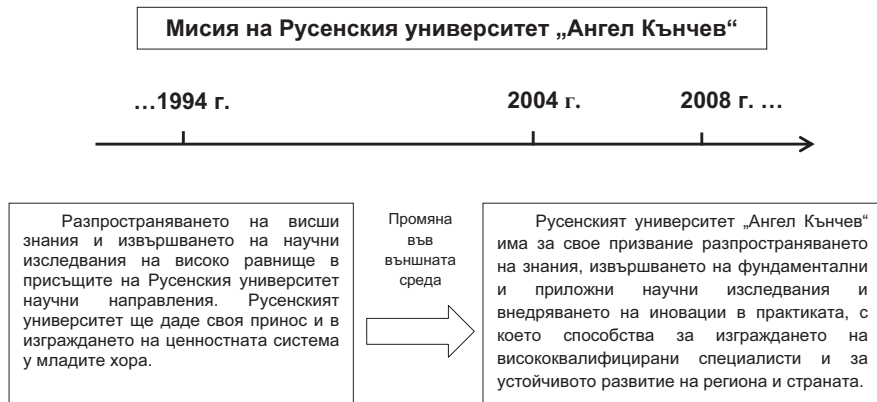
В периода от 1945 до 1989 г. Русенският университет "Ангел Кънчев" е подготвял специалисти с висше образование и е провеждал научни изследвания, които са изиграли решителна роля в провеждането на държавната политика по механизмиране на процесите в земеделието и развитието на промишленото производство в България. За този период са обучени и успешно са се реализирали в условията на централизирано управляваните сектори на икономиката хиляди инженери, завършили Русенския университет "Ангел Кънчев". Провежданата в този период образователна политика от университета за широка инженерна подготовка и практика в реални условия е в основата на формирането на специалисти с висше образование, способни да изпълняват и управленски функции на всички нива. Голяма част от подготовените през този период специалисти в Русенския университет "Ангел Кънчев" участваха активно със своите знания и умения в трудния преход от централизирана към пазарна икономика у нас.

Периодът от 1989 г. до момента е свързан с бърза промяна на условията, в които висшите училища в България извършват своята дейност. За да изпълнява успешно и в момента ролята си на значим регионален и национален образователен и културен център и запазвайки традицията за провеждане на учебен процес и научни изследвания с високо качество, Русенският университет "Ангел Кънчев" формулира своята мисия в новите условия и дефинира основните си цели и задачи, които съответстват на новия етап от развитието на българското общество. Програмните документи са приети от Академичния съвет на 08 март 1994 г., актуализирани са с решение № 1 от 11 май 2004 г. и са допълнени и конкретизирани с решение № 3 от 13 май 2008 г. със следните основни моменти: към компонентите разпространяване на знанията и извършване на фундаментални и приложни научни изследвания е включен още един нов компонент – внедряване на иновации в практиката; по ясно е очертана отговорността на университета за изграждане на висококвалифицирани специалисти в отделните професионалните направления; извежда се на по-преден план отговорността на университета за устойчивото развитие на региона и страната.

Извършеното допълване и конкретизиране на мисията на Русенския Университет "Ангел Кънчев" в периода от 1994 г. до момента е представено графично на фиг. 1.

В съответствие със своята мисия Русенският университет "Ангел Кънчев" си е поставил следната основна цел - развитие и утвърждаване на университета като значима регионална и национална образователна и научноизследователска институция и превръщане на университета в неразделна част от европейското образователно и научноизследователско пространство. За реализирането на тази цел са дефинирани следните основни задачи (приоритети): подготовка на студентите за работа в условията на висока конкурентност на трудовия пазар и разширяване на обхвата на обучението; развитие на вътрешноуниверситетската система за управление на качеството на образованието; развитие на кадровия и изследователския потенциал; реализиране на комплекс от дейности по европейската интеграция и международното сътрудничество и изграждане на високо организирана университетска система, гъвкава спрямо външните условия с модерна материално-техническа и информационна база.

Мисията, основната цел и задачите в работата на Русенския университет "Ангел Кънчев" са публично оповестени и са публикувани са като отделни програмни документи, до които има достъп и през сайта на университета.

Фиг. 1. Допълване и конкретизиране на мисията на Русенския университет “Ангел Кънчев” за периода от 1994 г. до момента

В Русенския университет “Ангел Кънчев” се обучават студенти за придобиване на образователно-квалификационните степени “бакалавър” и “магистър” и образователната и научна степен “доктор”. Специалностите, по които се обучават студентите в университета, са разкривани след обстоен анализ на тенденциите в развитието на прилежащия регион и в тясно сътрудничество с местните държавни власти и местните органи за самоуправление. Учебният процес е в съответствие с действащата у нас нормативна уредба и с европейските стандарти. Преподавателите работят по десетки проекти с университети от Европа и от целия свят при активното участие на студентите. Нивото на учебната работа и научните изследвания се оценява и поддържа чрез вътрешна система за управление на качеството. Над 150 преподаватели, студенти и докторанти ежегодно специализират във водещи европейски университети. Русенският университет “Ангел Кънчев” е член на Асоциацията на европейските университети. Ректорът на университета председателства за 2011 г. Конференцията на ректорите на дунавските страни. Извършваната студентска мобилност, издаването на Европейско дипломно приложение към дипломата за висше образование и използваната оригинална методика за вграждане на системата за натрупване и трансфер на образователните кредити в учебните планове са високо оценени от представители на национални и международни образователни институции, посетили университета през последните години.

Както е известно, изпълнението на мисията на университета е невъзможно без отчитането на взаимодействието на трите основни стълба в учебния и изследователския процес – университет, студенти и работодатели.

Студентите на Русенския университет “Ангел Кънчев” могат да използват една от най-големите университетски библиотеки у нас, която е напълно електронизирана и е с осигурен достъп до световната мрежа за обмен на научна информация. Информационното и административното обслужване на студентите е базирано върху широкото използване на съвременни компютърни информационни технологии и програмни системи, които са разработени в университета и са

максимално пригодени към конкретните условия в него. В своята професионална реализация студентите се подпомагат активно от Центъра за кариерно развитие. По време на следването си студентите имат на разположение многофункционален спортен комплекс и студентски общежития с повече от 2000 легла.

Работата с работодателите през последните години също бе издигната на ново, по-високо ниво – те участват активно в разработването на учебната документация, в провеждането на учебния процес и в развитието на лабораторната база на университета.

Връзка между мисията, целта и задачите на Русенския университет „Ангел Кънчев“ и провежданото обучение

В чл. 39, ал. (2) от Закона за висшето образование е постановено учебният процес във висшите училища да се провежда по учебна документация за всяка специалност, която обхваща квалификационни характеристики по степени, учебен план, учебни програми на изучаваните дисциплини и ежегоден график на учебния процес. В съответствие с тези изисквания е разработена процедура за разработване и утвърждаване на учебната документация в Русенския университет „Ангел Кънчев“, която е разписана, в зависимост от извършваната дейност, в Правилника за дейността на университета, във Вътрешните правила за учебната дейност и в Процедурните правила за утвърждаване на учебната документация. Отделните елементи на учебната документация се оформят във вид, който е общовалиден (стандартизиран) за всички специалности в университета.

В основата на разработването на учебната документация лежи съставянето на квалификационната характеристика. Чрез този документ се регламентира целта на извършваното обучение, знанията и уменията, които следва да придобият студентите и областите, в които е възможна реализацията на завършилите студенти. Следващата стъпка от процедурата е разработване на учебния план. Чрез обучение по включените в плана учебни дисциплини студентите следва да придобият планираните знания и умения. Съдържанието на отделните учебни дисциплини и технологията на обучението се описват в учебните програми. Самото обучение се извършва по ежегоден график, който е валиден за целия университет и се приема преди началото на учебната година.

Извършеният кратък анализ показва ясно, че квалификационната характеристика е елементът от учебната документация, който има определящо значение спрямо съдържанието на останалите елементи. От тази гледна точка връзката между мисията, основната цел и задачите на Русенския университет „Ангел Кънчев“ и извършваното обучение може да се открие в най-явен вид в квалификационните характеристики. Във връзка с това е анализирано съдържанието на 103 квалификационни характеристики за специалности, по които се извършва обучение в Русенския университет „Ангел Кънчев“ за придобиване на образователно-квалификационни степени „бакалавър“ и „магистър“ – съответно 44 за „бакалавър“ и 59 за „магистър“ [1].

В резултат на извършения анализ се установи, че всички квалификационни характеристики от изследваната съвкупност са оформени съгласно изискванията, валидни за Русенския университет „Ангел Кънчев“. Необходимата информация е систематизирана в следните основни раздели – цел на извършваното обучение, знания и умения, които получават студентите в резултат от обучението и възможности за реализация на завършилите студенти. Начинът на представяне на информацията в рамките на самите раздели не е регламентиран.

Във всички анализирани квалификационни характеристики е налице пряка връзка с някои от основните компоненти от мисията на Русенския университет „Ангел Кънчев“. В нито една квалификационна характеристика не е отразена мисията на университета в нейната цялост.

Основната цел и задачите в работата на Русенския университет „Ангел Кънчев“ също не са отразени в пълния им вид. Съответствие между отделни компоненти от основната цел и основните задачи в работата на университета са налице в 26% от изследваните квалификационни характеристики за придобиване на ОКС „бакалавър“ и в 31% от квалификационните характеристики за придобиване на ОКС „магистър“. Две от задачите в работата на университета - развитие на вътрешноуниверситетската система за управление на качеството на образованието и изграждане на високо организирана университетска система, гъвкава спрямо външните условия с модерна материално-техническа и информационна база, са дефинирани като задачи извън рамките на факултетите и филиалите. Поради това те не са отразени в изследваните квалификационни характеристики.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В резултат от проведеното изследване се установи, че Русенския университет „Ангел Кънчев“ има прецизно формулирани мисия, основна цел и задачи, които са публично оповестени и са публикувани като отделни програмни документи. Изпълнявайки ролята си на значим регионален и национален образователен и културен център и запазвайки традицията за провеждане на учебен процес и научни изследвания с високо качество, университетът актуализира своите програмни документи в съответствие с развитието на българското общество.

От проведеното изследване се установи още, че е налице връзка между мисията, целта и задачите на Русенския университет „Ангел Кънчев“ и провежданото обучение. Тази връзка се вижда в най-явен вид в квалификационните характеристики за отделните специалности. При следваща актуализация на учебната документация е необходимо да се постигне по-голяма обвързаност между основните програмни документи на университета и провежданото обучение.

ЛИТЕРАТУРА

[1]. Ангелов, Б. Образователна дейност. Връзка между провежданото обучение и обявените мисия, цели и задачи на Русенския университет „Ангел Кънчев“ (квалификационни характеристики), Русе, Печатна база на РУ, 136 с., 2011.

[2]. Критериална система за акредитация на висшите училища. НАОА, София, 30 с., 2011.

Настоящата работа е в резултат от дейностите по проект на Русенския университет BG051PO001-3.1.08-0019 „Усъвършенстване на системата за управление в Русенския университет за осигуряване на прозрачност и ефективност“.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз“.

Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Русенски университет „Ангел Кънчев“ носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ, и при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или на Министерството на образованието и науката.

За контакти:

проф. д-н Христо Белоев, ректор на Русенския университет „Ангел Кънчев“, тел.: +359 82/888 240, e-mail: hbeloev@uni-ruse.bg;

доц. д-р Борислав Ангелов, председател на Общото събрание на Русенския университет „Ангел Кънчев“, тел.: +359 82/888 588, e-mail: bangelov@uni-ruse.bg;

проф. д-р Велизара Пенчева, директор на многофункционална дирекция Развитие, координация и продължаващо обучение при Русенския университет „Ангел Кънчев“, тел.: +359 82/888 377, e-mail: vpenceva@uni-ruse.bg;

Докладът е рецензиран.

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-3.1.08-0019
„Усъвършенстване на системата за
управление в Русенския университет за
осигуряване на прозрачност и ефективност
„

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”,
съфинансирана от Европейския социален фонд на
Европейския съюз

Инвестира във вашето бъдеще!
